

19.05.2012 г.

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД**

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

ОТНОСНО: приемане на тълкувателно решение по някои въпроси за приложението на чл. 72, ал. 1 НПК, за вземане на мерки за обезпечаване на глобата, конфискацията и отнемането на вещи в полза на държавата.

ОСНОВАНИЕ: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Съгласно чл. 72, ал. 1 НПК по искане на прокурора, съответният първоинстанционен съд еднолично в закрито

заседание взема мерки за обезпечаване на глобата, конфискацията и отнемането на вещи в полза на държавата по реда на ГПК, когато наказателното производство е в досъдебната си фаза. Освен предпоставките, при които съдът допуска обезпечителната мярка и процесуалният ред по допускането на тази мярка, посочената норма дефинира и обезпечителната нужда, изразяваща се в обезпечаване на бъдещо изпълнение на наказание или ограничение в имуществената сфера на обвиняемия, каквито са глобата, конфискацията и отнемането на вещи по чл. 53 НК. По всички останали въпроси на съдебното производство, по допускане на обезпечителната мярка, производството по изпълнението ѝ, видовете обезпечителни мерки, включително и възможността за инстанционен контрол на съдебния акт, постановен от съответния първоинстанционен съд, следва да се приеме, че се прилагат разпоредбите на Гражданскопроцесуалния кодекс. При това законодателно разрешение за допускане на обезпечителни мерки в наказателното производство, е създадена и съществува следната противоречива практика на съдилищата по приложението на чл. 72, ал. 1 НПК.

I. По обхвата на преценката относно предпоставките за допустимост и основателност на искането за прилагането на обезпечителните мерки.

1. Една част от съдилищата приемат, че за допускане на обезпечителната мярка е необходимо да са налице достатъчно

убедителни доказателства, че има извършено престъпление и негов извършител е лицето, върху имуществото, на което се иска обезпечението. В този смисъл са постановените определения по ч.н.д. № 1657/2010 г. (пр. № 1) и ч.н.д. № 1293/2009 г. (пр. № 2) на Петричкия районен съд, по ч.н.д. № 672/2009 г. на СГС (пр. № 3) и ч.н.д. № И - 184/2008 г. на СГС (пр. № 4). Съставите, постановили тези определения считат, че преценката на прокурора за наличието на достатъчно доказателства за повдигане на обвинението **не ги** освобождава от задължението преди допускане на обезпечението самостоятелно да преценят вероятната му основателност, а именно дали е достатъчна обосноваването на обвинението, при която е налице в достатъчна степен вероятност за реализиране на наказателната отговорност. Този си извод мотивират със законодателната уредба в ГПК, където съгл. чл. 391 ГПК гражданският съд е задължен преди допускане на обезпечението на иска да прецени неговата "вероятна основателност".

2. Други съдилища приемат, че в производството по чл. 72 НПК проверката за наличието на убедителни писмени доказателства по смисъла на чл. 391 ал. 1, т. 1 ГПК се свежда до наличието на постановление по чл. 219 НПК за привличане като обвиняем на лицето, за чието имущество е направено искането за налагане на обезпечителните мерки. Според тях обезпечителната нужда е налице, след като органът на досъдебното производство е преценил, че има достатъчно данни за образуване на наказателно производство и че са събрани достатъчно доказателства за

виновността на лицето в извършването на престъплението. В този смисъл са постановените определения по в.ч.н.д. № 416/2010 г. на САС (пр. № 5) и н.ч.д. № 1479/2010 г. на СГС (пр. № 6).

II. По различен начин е решаван и въпроса за допустимост на искането за налагане на обезпечителна мярка по чл. 72 НПК, като е поставян в зависимост от процесуалното качество на лицето.

1. Една част от съдилищата приемат като абсолютна процесуална предпоставка за допускане на обезпечителна мярка по чл. 72 НПК наличието на повдигнато обвинение за извършено престъпление от лицето, за чието имущество се прави искането за налагане на обезпечителни мерки. В този смисъл е определението по ч.н.д. № 314/2010 г. на Гоцеделчевския районен съд (пр. № 8), определение по ч.н.д. 526/2009 г. на СГС, НО, 10 състав (пр. № 10) и по ч.н.д. С - 376/2009 г. на СГС, НО, 7 състав (пр. № 11) .

В тази група са и съдилищата, които съблюдавайки изискването за наличие на процесуалното качество на обвиняем, са направили отказ да допуснат исканата обезпечителна мярка, като са приели, че материалноправните наказателни норми - чл. 53, ал. 1, б. "а", ал. 2 б. "б", чл.242, ал. 7 и ал. 8, чл. 278, ал. 3, ал. 4 и ал. 5, чл.307а, чл.327, ал. 5, НК и др., предвиждащи отнемане на вещи в полза на държавата, които са предмет на престъплението или са послужили за извършване на престъплението независимо чия собственост са - определение от 25.11.2009 г. по ч.н.д. № С - 376/2009 г. по описа на СГС, НО, 7 състав (пр. № 11) и определение от

15.12.2010 г. по ч.н.д. № 5598/2010 г. по описа на СГС, НО, 9 състав (пр. № 9) не следва да бъдат преценявани в това производство.

2. Противоположно е разбирането на други съдилища, които налагат обезпечителната мярка и в случаите, когато лицето не е привлечено в качеството на обвиняем – определение № 1049/22.05.2008 г. по ч.н.д. № 367/2008г. на РС – Разлог (пр. № 12). С определение от 03.06.2010 г. по ч.н.д. № 2623/2010 г. на СГС, НК, 30 състав (пр. № 13), съдът е наложил обезпечителна мярка по отношение имущество на лице, за което в искането на прокуратурата е посочено, че предстои привличането му в качеството на обвиняем за извършени престъпления по чл. 212 и чл. 253 НК.

Горното разбиране споделят и съдилищата, които приемат, че образуването на наказателно производство срещу неизвестен извършител за престъпление, при което се предвижда отнемане на вещи в полза на държавата, когато са предмет на престъплението или са послужили за извършването му, е достатъчно за допускане на обезпечение и без конкретно лице да е привлечено към наказателна отговорност - определение по ч.н.д. № 21/2008 г. на Благоевградски окръжен съд (пр. № 14), определение по ч.н.д. № 367/2008 г. на РС – Разлог (пр. № 12) и определение № 225/03.07.2008 г. по ч.н.д. № 334/2008г. на Благоевградски окръжен съд (пр. № 15) .

3. Следващата група съдилища са налагали обезпечителна мярка, макар лицето да не е привлечено в качеството на обвиняем в производство по чл. 72 НПК, позовавайки се на основания предвидени в други закони - чл. 12 от Закона за мерките срещу изпиране на пари.

В този смисъл е определение от 22.05.2008 г. по ч.н.д. № С–И–261/2008 г. на СГС, 11 състав (пр. № 7), определение от 15.12.2010 г. по ч.н.д. № 5598/2010 г. на СГС, НО, 9 състав (пр. № 9).

III. Противоречива съдебна практика е налице и при произнасяне по искания за прилагане на обезпечителни мерки, по отношение на вещи, иззети и приобщени като веществени доказателства по наказателното дело.

1. Има съдилища, които отказват обезпечение върху вещи, приложени като веществени доказателства по делото, защото правните последици на обезпечителната мярка са настъпили с факта на изземване на веща, за която е поискана мярката, като веществено доказателство - Определение от 31.08.2010 г. по ч.н.д. № 2586/2009 г. на Пловдивски окръжен съд (пр. № 16).

2. Противоположното разбиране, е изразено в определение от 30.03.2010г. по ч.н.д. № 1479/2010 г. на СГС (пр. № 6) и определение на РС – Пловдив от 04.06.2009 г. – ч.гр.д. № 6785/2009 г. (пр. № 16а), с които съдът е допуснал обезпечение по отношение на вещи, приложени като веществени доказателства по делото.

IV. По различен начин съдилищата са решавали въпроса за съразмерността между поисканите обезпечения и размера на наказанията, които се обезпечават.

Това съответствие е обсъждано в определение от 30.03.2010 г. по ч.н.д. № 1479/2010 г. на СГС, 24 състав (пр. № 6), определение № 149 от 28.06.2010 г. по в.ч.н.д. № 416/2010 г. на САС, 7 състав (пр. № 5), определение от 13.05.2009 г. по н.ч.д. № 934/2009 г. на СГС, 9

състав (пр. № 32); определение от 22.07.2009г. по ч.н.д. № 3055/2009 г. на СГС, 9 състав (пр. № 33) и определение № 95 от 29.04.2010 г. по в.н.ч.д. № 265/2010 г. на САС, 2 състав (пр. № 51), но не е изследвано в определение по ч.н.д. № 5590/2009 г. на СГС (пр. №34), с което е наложена мярка за обезпечаване на глоба, конфискация и отнемане на имущество в полза на държавата, като са запорирани няколко банкови сметки в размери, надвишаващи многократно размера на глобите, предвидени като санкции по обвиненията.

V. Следващият въпрос, по които е формирана противоречива съдебна практика е свързан с обжалваемостта на определенията, постановени от първоинстанционните съдилища, в производството по чл. 72 НПК.

1. Съгласно чл. 396, ал. 1 ГПК, към които препраща чл. 72 НПК, определенията на първоинстанционните съдилища подлежат на въззивно обжалване.

Повечето съдилища приемат, че определенията, постановени в обезпечителното производство, подлежат на въззивен контрол по реда на ГПК. Такова е разбирането, изразено в определение от 31.03.2008 г. по ч.н.д. № И-59/2008 г. по описа на СГС, НК, 12 състав (пр. № 17); определение от 11.03.2008 г. по ч.н.д. № С-И-186/2008 г. по описа на СГС, НК, 26 състав (пр. № 18); определение от 17.02.2009 г. по н.ч.д. № 603/2009 г. по описа на СГС, НО, 28 състав (пр. № 19); определение № 1384 от 30.04.2010 г. по н.ч.д. № 314/2010 г. по описа на РС - Гоце Делчев (пр. № 8); определение от 30.05.2008 г. по

н.ч.д. № С-И-280/2008 г. по описа на СГС, НО, 1 състав (пр. № 20); определение от 24.03.2010 г. по н.ч.д. № 1344/2010 г. по описа на СГС, НК, 3 състав (пр. № 21); определение от 24.09.2009г. по ч.н.д. № С-263/2009 г. по описа на СГС, НК, 6 състав (пр. № 22); определение от 07.09.2009 г. по ч.н.д. № 3761/2009 г. по описа на СГС, НК, 6 състав (пр. № 23).

2. Други съдилища, приемат, че тази категория съдебни актове не подлежат на инстанционен контрол. С такова разбиране са мотивирани:

определение № 86 от 31.03.2009 г. по н.ч.д. № 223/09г. описа на РС - Гоце Делчев (пр. № 24); определение от 10.11.2008 г. по в.ч.н.д. № 424/2008 г. на Окръжен съд – Благоевград (пр. № 25); определение от 30.03.2010 г. по н.ч.д. № 1479/2010 г. по описа на СГС, НК, 24 състав (пр. № 6); определение № 32/27.01.09 г. по ч.н.д. № 25/2009 г. по описа на ОС-Благоевград (пр. № 26); определение от 26.05.2008 г. по н.д. № С-И-269/2008 г. по описа на СГС, НК 11 състав(пр. № 27); определение от 26.05.2008 г. по н.д. № С–И-270/2008 г. по описа на СГС, НК, 11 състав (пр. № 28); определение от 13.10.2009 г. по н.ч.д. № 4205/2009 г. по описа на СГС, НО, 29 състав (пр. № 29); определение № 225/03.07.08 г. по ч.н.д. № 334/08 г. по описа на ОС – Благоевград (пр. № 15); определение от 03.06.2010 г. по н.ч.д. № 2624/2010 г. по описа на СГС, НО, 24 състав (пр. № 30); определение от 07.03.2008 г. по н.ч.д. № И-35/2008 г. по описа на СГС, НО, 10 състав (пр. № 31).

VI. Противоречива е практиката на съдилищата и по отношение на страните, които могат да обжалват или протестираат определенията по чл. 72 НПК, началният момент, от който тече срока за обжалване, процесуалният ред за обжалване и правното основание за постановяване на въззивния съдебен акт.

1. По-голяма част от съдилищата приемат, че право на жалба и протест срещу постановените по чл. 72 НПК актове при изцяло допуснато обезпечение имат както обвиняемите, така и прокуратурата - определение № 385 от 31.08.2009 г. по ч.н.д. № 1293/2009 г. на Районен съд – Петрич (пр. № 2), определение от 29.05.2008 г. по ч.н.д. № И-С-276/2008 г. на СГС, 28 състав (пр. № 35), определение от 16.01.2009 г. по н.ч.д. № 32/2009 г. на СГС, 13 състав (пр. № 36), определение № 60 от 27.11.2009 г. по н.ч.д. № С-377/2009 г. на СГС, 8 състав (пр. № 37) .

При частично допуснато обезпечение съдилищата приемат, че правото на протестиране принадлежи само на прокуратурата, определение от 22.07.2009 г. по ч.н.д. № 3055/2009 г. на СГС, 9 състав (пр. № 33) или на обвиняемите и прокуратурата, определение от 17.12.2009 г. по ч.н.д. № 5590/2009 г. на СГС, 28 състав (пр. № 34) и определение от 30.05.2008 г. на СГС по н.ч.д. № И-83/2008 г. на СГС, 25 състав (пр. № 38).

2. Като начало на срока за обжалване и протестиране съдилищата посочват:

- „в седмодневен срок, считано от днес“ в определение от 30.05.2008 г. по Н.Ч.Д. № С–И-280/2008 г. (пр. № 20).

- „в седмодневен срок считано от връчване на препис на прокурора“ в определение от 25.11.2009 г. по н.ч.д. № С-376/2009 г. (пр. № 11) и определение от 12.03.2009 г. по ч.н.д. № 1087/2009 г. на СГС, 21 състав (пр. № 39)

- „ в едноседмичен срок от съобщаването му на СГП и в едноседмичен срок от връчване на съобщенията от съдебния изпълнител или от службата по вписванията за обвиняемите лица“, определение по ч.н.д. № С–213/2009 г. (пр. № 40), № С-214/2009 г. (пр. № 41), № С-216/2009 г. (пр. № 42), № С–217/2009 г. (пр. № 43), № С–218/2009 г. (пр. № 44), № С-219/2009 г. (пр. № 45), № С–220/2009 г. (пр. № 46), № С–221/2009 г. (пр. № 47); „в седмодневен срок от връчване препис на СГП и за обвиняемите от получаване съобщението за наложените обезпечителни мерки, след налагането им“ – определение № 60 от 27.11.2009 г. по н.ч.д. № С–377/2009 г. на СГС, 8 състав (пр. № 37); „в седмодневен срок от получаване на запорното съобщение от обвиняемия и в седмодневен срок от получаване на съобщението до СГП“ – определение от 16.01.2009 г. по н.ч.д. № 32/2009 г. на СГС, 13 състав (пр. № 36), определение от 29.05.2008 г. по ч.н.д. № И-С- 276/2008 г. на СГС, 28 състав (пр. № 35), определение по ч.н.д. № 5590/2009 г. на СГС (пр. № 34), определение от 30.05.2008 г. на СГС по н.ч.д. № И- 83/2008 г. на СГС, 25 състав. (пр. № 38).

3. Като основание за образуваните по жалби или протест въззивни производства съдът сочи:

- чл. 72, ал. 1 НПК , определение № 115 от 17.05.2010 г. по в.н.ч.д. № 330/2010 г. на САС (пр. № 21а);

- чл. 72, ал. 1 НПК вр. чл. 396 от ГПК – определение № 149 от 28.06.2010 г. по в.ч.н.д. № 416/2010 г. на САС, 7 състав (пр. № 5); определение № 82 от 27.03.2009 г. по в.н.ч.д. № 209/2009 г. на САС, 7 състав (пр. № 48); определение № 109 от 21.04.2009 г. по в.н.ч.д. № 275/2009 г. на САС, 7 състав (пр. № 19а).

- чл. 72 НПК вр. 389-396 ГПК – определение № 76 от 09.04.2010 г. по в.н.ч.д. № 225/2010 г. на САС, 7 състав (пр. № 49).

- чл. 341, ал. 1 или произнасяне с основание чл. 341, ал. 2 НПК - определение № 61 от 14.08.2008 г. по в.н.ч.д. № С – 66/2008 г. на САС (пр. № 50) и определение № 95 от 29.04.2010 г. по в.н.ч.д. № 265/2010 г. на САС, 2 състав (пр. № 51).

Във връзка с посочената противоречива практика по прилагане на обезпечителните мерки по реда на чл. 72, ал. 1 НПК, която води и до неправилно приложение на закона, на основание чл. 126, т. 1 вр. чл. 125 и чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт, правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на Наказателната колегия на Върховен касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори

на следните въпроси:

1. Следва ли съдът в производството по допускане на обезпечение да преценява наличието на обосновано предположение за извършено престъпление или за основателността на искането за налагане на обезпечителна мярка е достатъчно наличие на акт за образуване на досъдебно производство за престъпление, за което се предвижда наказание глоба и/или конфискация.

2. Необходимо ли е (във всички случаи) собственикът на имуществото, по отношение на което прокурорът е направил искане за налагане на обезпечителни мерки да е привлечен в качеството на обвиняем за престъпление, за което е предвидено наказание глоба и/или конфискация. Когато лицето не е привлечено в качеството на обвиняем, може ли съдът, позовавайки се на основание предвидено в друг закон да наложи обезпечителна мярка.

3. Допустимо ли е прилагането на обезпечителни мерки по отношение на вещи, приложени като веществени доказателства по наказателното дело.

4. Следва ли съдилищата да преценяват съразмерността между размера на поисканите обезпечения и размера на наказанията, които се обезпечават.

5. Подлежат ли на обжалване определенията на първоинстанционните съдилища, постановени по реда на чл. 72, ал. 1 от НПК? Ако подлежат, какъв е процесуалният ред по отношение на

страни, срок и основание за образуваните по жалба или протест въззивни производства.

* Приложението към искането съдържа цитираните съдебни актове в реда, в който същите са номерирани.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД: /п/
Съгласно Заповед № 735/17.05.2012 г.**

/Гроздан Илиев/